

56 dente 21. ff. de authorit. iur. ubi post prolatam sententiam, que fecerat transiit in rem judicata, procurator Cx-satis, non ex abrupto petuit executionem, sed dixit, faciat judicata, & ibi notat Bart. num. 1. Cumanus num. 1. Alexand. in d. leg. à Divo Pio, §. in venditione num. 31. ff. de re iudic. plura tradit Marianus Socinus in Rubrica de dilationibus art. 7. est n. 22. Ubi vero reus condemnatus intimato mandato de parendo intra terminum in illo statutum sententia non pareret, expediunt littera executoriales, quarum virrute, si sententia lata sit in actione reali, res restitui justa manu militari austerrat à reo, & traditur actori. Si vero sententia lata sit in actione personali, capiuntur pignora, & subhaftantur in termino iudicis arbitrio, preter illos casus, in quibus à jure statutur terminus subhaftationis, de quibus dixi supra num. 10. Quod si neque tunc solvat, expeditur mandatum ad resolvendum pignora capta intra alium brevem terminum monito reo, quod si intra illum terminum pignora non reluat, dabitur licentia de vendendo, quod mandatum intimatur etiam debitori, quo termino elapo datu licentia de vendendo, & vendetur ei, qui meliorem oblationem obtulerit. Quod si videatur pretium oblatum multò inferius valore pignorum, pro majori justificatione executionis, & ut debitor concedatur major dilatio ad solvendum, solet interrogari iudex, ut bona per Tabularium, qui est unus ex publicis estimatoribus aportentur, in quo actu post citari reus, cui item solet intimari, ut proceret intra aliud breven terminum iudicem arbitrarium, meliore oblationem, & illa non facta pignora addicuntur emptori, aut simpli citer pro pretio oblatu, aut cum pacto de retrovendendo intra unum, duos, vel tres annos, aut plures ad arbitrium iudicis, habite respectu ad modicatem pretii. Aut si creditor malit, facto per estimatores appretio bonorum debitoris, coitato adjudicantur ipsi juxta quantitatem sui crediti, & sic peragitur executio, tradit Afflct. d. dec. 358. Galter. in pratt. iurif. 3. part. priue. rubr. 5. ex num. 1.

Si vero peratur executio virtute instrumenti publici, & garantigii, & virtute pati, prius sit preceptum reo, ut intra breve tempus solvat, cum comminatione executionis loco mandati de parendo. Quam proxim observandam sentit Colerus de process. execut. 3. part. cap. 7. n. 1. Et hoc preceptum solet de aquitate repeti semel, aut iterum arbitrio iudicis. Quod si reus compareat allegans exceptions legitimas adversus executionem, auditur, & resolvitur preceptum in simplicem citationem, quemadmodum resolvitur preceptum de solvendo in causis ordinatis, juxta text. in l. nec quidquam 9. §. Ubi decretum, ff. de officio. Procons. & legar. ubi Doctores 1. 22. tit. 22. part. 3. & ibi Gregor. Maranta in prax. titul. de sententia num. 27. Afflct. dec. 167. n. 4. & ibi U. filius ex num. 5. Gayll. obser. lib. 1. obser. 13. & obser. 19. Joannes Garcia de nobilit. gloss. 1. t. 1. n. 6. Parlador. lib. 2. rer. quotid. cap. fin. 1. part. 2. n. 2. Maurus Burgius de modo procedendi ex abrupto cent. 1. quaf. 5. ex n. 19. Colerus de processibus execut. 1. part. cap. 2. n. 271. & 272. Si vero reus neque compareat, neque solvit obediendo, expediuntur littera executoriales, & executio sit eadem forma, qua virtute executorialium expeditarum pro sententia in iudicatum transfacta. Si autem intentetur via liquidationis ex instrumento publico, & garantigio, executio facienda est eo ordine, & solemitate, quam statut Ritus 166, cum seqq. ut ad eos notant Caravita, Troystus, & Scaglious, item pragmatica de instrumentorum liquidatione, præcipu pragm. 8. cod. titul. in novissima compilatione, & ibi tractat Rovit. in Rubrica, ex n. 4. & ibi allegat omnes Regnicolas, & ego tetigi supr. tit. 2. disp. 8. num. 28.

De jure Castellæ si petatur executio sententia transfacta in rem judicatam, lata in actione reali, dixi supra num. 3. & 4. quomodo sit facienda. In eo Regno non expeditur mandatum de parendo ante executionem sententiae, sed ejus virtute expedientur littera executoriales, & earum vi nulla precedente citatione rei sit executio ablata manu militari, si oporteat, possessione à reo, & tradita actori victori. Condemnatio vero quantitatis, & instrumentum publicam, & garantigium continens obligacionem certa quantitatibus, eodem prorsus modo, & forma executioni mancantur, ut adnotavit Roder. Suan, in l. post rem in declaratione legis Regni limitat. 12. n. 2. cum sequentib. Paz in prax. 1. tom. 4. par. cap. 1. n. 3. Forma autem præscripta à l. 19. tit. 21. lib. 4. recop. de qua late tractant Azeved, ibi, Joannes Gurtinez lib. 1. pract. ex quib. 131. ad. 34. Parl. lib. 2. rer. quotid. cap. fin. 5. par. per tot. Rodriguez, de

execut. cap. 5. & nostri practici, Paz in praxi 1. tom. 4. par. ex cap. 2. Hævia Volano in Curia Philippica 2. part. ex §. 14. Villadiego instrut. politica cap. 2. ex n. 66. Monterroso in sua pratt. tract. 3. Quo etiam modo sine ulla debitoris citatione in Regno Neapolitano executioni mandantur obligaciones penes acta, juxta Ritum 128. & ibi notata à Caravita ex num. 1. & ea qua dixi titul. 8. præcedenti disput. 8. num. 38. Cum enim iudex vider sententiam, aut instrumentum executione dignum, expedire debet litteras executoriales, seu mandatum de execundo, absque citatione rei, adversus quem facienda est executio: contine re autem debet prædictum mandatum, quod fiat executio in bonis mobilibus, & eorum defectu in stabilibus cum cautione fidejussionis de idoneitate bonorum ad satisfaciendum creditori, & eorum securitate, videlicet, quod non evincentur, si fuerint vendita. Vocatur in d. leg. 19. Fianza de saneamiento, que hec omnia comprehendit, ut notat Parlador. dict. cap. fin. 5. part. §. 5. & Baeca de inope debitor cap. 1. num. 27. Defectu autem hujus fidejussionis reus est carcerandus, dummodo secundum leges Castellæ possit pro debito carcerari. Sunt enim multi, qui pro debitis carcerari non possunt, ut mulier honesta, l. 10. tit. 3. lib. 5. recop. que erat T. anni 62. & ad eam notant Scribentes, Plaza in epitome delitorum cap. 34. ex num. 11. Menefius in leg. transfigere num. 92. & 93. Cod. de translat. Dueñas littera F. regul. 312. Indo neque in honesta, si nuptia sit, ut istius animadverterentur. Notat Gizarrellus decisi. 56. ex num. 13. & 14. Item nobilis, quem Hispani, Hidalgo vocamus, l. 4. tit. 2. lib. 6. recop. Anton. Gomeztz 2. var. cap. 11. n. 54. Covarr. lib. 2. var. cap. 1. num. 4. hos, & alios latè referit Parlador. d. cap. fin. 5. part. §. 6. ex n. 9. Paz in praxi 1. tom. 4. par. d. cap. 2. ex n. 33. Hævia Volano in Curia Philippica 2. part. §. 17. ex num. 1. Villadiego in instr. politica cap. 2. ex num. 66. Colerus de processibus. execut. part. 1. cap. 6. ex n. 146. & par. 2. cap. 3. num. 157. novissime Ubertus tract. de citationib. cap. 7. ex num. 178. Covarr. ubi supr. ex num. 2. Dummodo debitum non descendat ex delicto, nam pro debito ex delicto omnes illi possunt carcerari, l. 75. T. anni, que est l. 6. tit. 2. lib. 6. recop. Virtute hujus mandati hac forma jubetur, & acerbit fieri executio, ut prius capiantur mobilia, & horum defectu stabili. Et nota de jure Castellæ hunc ordinem requiri pro forma, nam ita expresse statuitur in d. l. 19. in princ. Porque por no esfor declarado por leyes de estos Reinos la forma que se ha de tener en las ejecuciones, & car. Et instr. Y por esa forma se baga la ejecucion, & animadverit Azeved. ibi in princ. num. 1. cum seqq. confirmans ex eo, quod cum lex, vel statutum introducit aliquid de novo cuicunctis modificationibus, quicquid ibi exprimitur, videtur datum pro forma. Quam doctrinam tradit Anchaz. cons. 241. ex tenore privilegii num. 6. in fin. approbat Dadius cons. 612. n. 2. & Tellus Ferrand. in leg. Taur. 2. par. num. 16. Quare ejus ordinis omissione vitia est actu executionis, l. cum ii 8. §. Si prætor, ff. de translat. l. 1. §. Si quis ita, ff. de verbis. oblig. cap. cum dilecta 22. de rescrip. Multa in eam rem congesit Sebast. Medices tom. 2. titul. de reg. jur. reg. 7. & plures omittimus consulto. Erat intelligenter omnes Hispanos Doctores allegatos sup. n. 11. ut dum dicunt ordinem datum in d. l. à Divo Pio, §. In venditione, esse de forma substantiali executionis, expiatoria juxta jus Castellæ, non juxta jus commune.

28

Præterea in d. l. 19. statut, ut si executio fiat in rebus mobilibus, subhaftatio fiat per nundinam, seu novem dies, factis tribus proclamabus, seu præconis de tribuo in triduum. Si vero executio fiat in rebus soli, subhaftatio duret per tres nundinas, seu dies viginti septem, factis item tribus proclamabus, à novenio in novenium, seu de nundina in nundinam. Si vero executio fiat pro debitis fiscalibus, tria præconia celebrantur pro bonis mobilibus exercitus spatio trium dierum, pro stabilibus exercitus spatio novem dierum dumtaxat, ut statut. l. 18. tit. 6. lib. 9. recop. & notat Paz in prax. 1. tom. 4. part. cap. 2. n. 40. & 41. Et fortassis horum proclamatum solennitas, & ritus tripla divisione partitus ortum habuit ex his, quæ adnotavit Hugo Donellus tract. de pignor. cap. 10. Quorum proclamatum termino elapo, seu unius nundina, sive trium, quæ sunt spatium subhaftationis, & præconiorum, citandum est reus ad ultimam sententiam addictionis, Remate vocant Hispani. Hæc autem citatione debet esse personalis, Si pudere se avido, id est, si reperi potest, si non abfit à loco, vel latiter, sed sui copiam faciat. Si vero non reperiatur in domo, & Civitate, quia sit absens,

SUMMA DISPUTATIONIS SECUNDÆ.

- 1 D Eclaratur titulus apposto exemplo. Pecuniam non venditur, neque subhaftatur, ib.
- 2 Pecuniam captam pro re judicata statim esse creditoris tradendam in solutionem crediti.
- 3 Pecuniam pro pignore esse capiendam, cum inveniatur apud debitorem.
- 4 Capta pecunia distinguuntur duo casus, & quid in primo servetur de stylo Tribunalium Neapolitanorum.
- 5 Cum non præcessit citatione debitoris, antequam pecunia capiatur pro pignore, potest debitör se opponere executioni, & allegare exceptions adversus executionem, & debet audiri.
- 6 Leges loquentes de forma executionis, non loquuntur de executione facta in pecunia.

DISPUTATIO II.

Quomodo sit perficienda executio facta in pecunia?

P Onamus, debitorem condamnatum ad solvendum creditori certam pecunia quantitatem, ut centum ducatorum, sententiamque transire in rem judicata, expediti litteras executoriales, & apparitorum cum mittitur ad capienda pignora ad dominum debitoris, inventre in arca predictam quantitatem centum ducatorum, aut dum creditor querit ex quo sibi satisfiat, repertire in Banco depositari predictam quantitatem, vel sui debitoris, vel illi solvendam, quoniam modo sit executio? Nam hic venditio facienda non est. Quis enim vident unquam vendi pecuniam, ut ex ejus pretio satisfiat creditor? Quod si cessat venditio, cessat quoque debet subhaftatio, cum cessante fine cessent ea, quæ sunt ad finem, leg. oratio 16. ff. de sponsalib. Zafus in leg. cui jurisdictionis, num. 3. ff. de jurisdati. omn. iudic. Tiraquellus tract. de cessante causa, limitatione 1. ex num. 1. Everardus in locis legalibus, loco 80. à cessatione rationis ex n. 4. & loco 82. à contrario sensu, num. 19. & loco 128. à destructione consequentis ad destructionem antecedentis, ex n. 3. Claudio Cantuarius in topicis legalibus, in loco a causa Petrus And. Gaminus in dialectica legali, loco à causa fin. Anguanus de legibus lib. 3. controv. 9. Et deducitur ex Arifot. lib. 1. de generatione cap. 5. alias cap. 7. textu 55. ubi ait, obtento fine cesare media, ac per consequens & subhaftatio, que ad venditionem, & venditio, que ad habendum pecuniam ordinantur, cessare debent, ubi adest pecunia numerata. Ex quo fit, ut in hoc casu non possit servari forma executionis, quam tam de jure communi, quam Regio Neapolitano, & Castellano, servandam dinximus disput. preced. Et cum hic casus possit esse frequenter, nullus, quem viderim ex Doctoribus Hispanis agentibus copiosissime de executione, de illo tractavit, & raro apud ceteros invenitur commemoratus, cum tam Ulpianus illius meminicit in d. l. Divo Pio, §. Sed & si pecunia, & §. præterea pecuniam, ff. de re iudic.

Tandem non reperto empto pignorum licitatorum, neque creditore volente licitari per se, neque per interpositam personam, neque adjudicari sibi pignora pro certo pretio in satisfactionem sui crediti, si malit ipse creditor, mittitur in possessionem bonorum debitoris captorum pro causa iudicati, ut diximus supra n. 18, quæ praxis in patria mea Baeca est usitissima, quæ sapissimum ego usus sum, dum ibi exercui munus iudicari.

Si vero debitor facta allegatione legitimarum exceptionum, cum se opponit executioni, eas probat intra decadum, iudex pronuntiat sententiam absolutionis, qua iudet restitu reo pignora capta in causam executionis libera. Format processum executionis cum omnibus actis, juxta dictam leg. 16. & proxim Castella, Paz in sua practica, 1. tom. 4. part. cap. 7. Monterroso in sua practica tract. 3. de via executiva, ejusque partes minutum recensit, Hævia Volano in Curia Philipp. 2. par. per 28. ss. & Villadiego instrut. politica cap. 2. per totum, novissime Richardus Manudictionum ad proxim. part. 2. Hac forma sit executio tam de jure communi, quam de jure Castellæ, & Neapolis.

Illi est certum, pecuniam inventam in domo debito, ris in arca reclusam, aut apud argentario, seu Bancum, aut apud alium quemdam depositam, aut destinatam, ut solvatur debitori condempnato, capiendam esse propigne judiciali, antequam convertatur in rem judicata, & creditori solvatur ad extinguendum debitum, d. l. Divo Pio, d. §. Sed eti pecuniam, §. pecuniam quoque ubi notat Bartol. & Angelus Cuman. ibid. in §. Sic quoque in

in princ. & num. 7. & 2. Zalus num. 1. & num. 12. 13. & 14. Imola num. 22. Rebuff. in Constitut. Regni tom. 1. tract. de l*itteris obligat.* art. II. gloss. 1.

4 Capta vero pecunia pro pignore, puto distinguendos duos casus. Primus est, quando praecedit citatio ante captionem pecunia numerata jure pignoris, quod diximus *precedenti disputatione*, n. 25. contingere de jure Neapolitano, quo attento praecedit captionem pignorum mandatum de parendo sententia, aut mandatum de solvendo cum comminatione executionis, quod intimatur reo condemnato, & re vera hac est citatio ad executionem. Quo casu si debitor statim post intimationem, seu citationem allegat exceptiones legitimas contra sententiam, aut instrumentum, quo minus executioni mandentur, audiendi est; sin minus, sibi imputet, dum patitur procedi ad pignorum captionem, tunc enim inventa pecunia penes ipsum debitorem, vel penes alium, quem tamen sit debitorem, potest servari opinio Coleri, ut statim pecunia convertatur in rem judicatam, & solutionem debiti, consignando illam creditori, nullo alio expectato, & sic peragatur executio. Et apud Tribunalia Neapolitania eo jure utinam, ut petentibus creditibus post praecedentia decreta de solvendo comminata executione, pecunia debitoris etiam existens penes tertium, aut in Banco, vel destinata, ut eidem debitori solvatur, & ad eum effectum deposita ab aliis ejusdem debitoris debitibus, statim libetur ipsi creditoribus in extinctionem sui crediti, cui praxi consonat Paul. in d. l. à Divo Pio, §. Sic quoque in fin. principii, ante num. 1. ff. de re jud.

5 Secundus casus est, quando nulla praecedit citatio ante captionem pignoris, sed inaudito, & inconsulto debitore pignora capiuntur, inter quae inventur pecunia numerata penes debitorem, vel ad debitorem pertinens penes Bancum, aut alium tertium deposita, quod diximus *disp. preced.* n. 27. contingere juxta iura Castellæ. Et hoc casu praedicta pecunia capienda est pro pignore judiciali, si inventur penes debitorem, vel sequentia de ea est penes tertium, donec executio peragatur. Et quamvis tunc omittende sint substaftiones, quæ superflue sunt in hoc casu, ut dixi supra n. 1. (non enim sunt tam de substantiali forma executionis, quin omitti possint, ut omittuntur quandoque cum debitor renunciat substaftioni, & proclamatibus, ut adnotarunt Hævia Volano in Curia Philipp., cap. 2. par. 8. n. 8. Rodrig. de executione, cap. 5. num. 81. Paz in prax. 1. tom. 4. par. c. 2. n. 39. tametsi tunc eorum termino gaudeat, ut idemmet adverterunt) nihilominus citandus est debitör ad sententiam ultimam addictionis, ut possit se executioni opponere, & adversus eam legitimas exceptiones allegare intra triplex a citatione, & probare intra illorum, quod diximus, decem diuersum spatiū, *disputatione precedentis* n. 29. Potest enim allegare, pecuniam penes se reportant esse depositam, & ad alium pertinere, nominando dominum, ut in leg. 2. Cod. ubi in rem actio, & in cap. quoniam frequenter, §. Quod si super rebus, & ibi gloss. verb. Immobilibus, ut lite non contest. Quod si se non opponat, aut opponat, & exceptions allegatas non probaverit, sententia proferenda erit, qua pronuntietur, non quidem esse vendenda bona capta in causam judicati, siquidem pecunia vendi non potest, sed ex illa esse satisfaciendum creditori. Et hac sententia prolatâ pecunia statim convertetur in causam judicati. Ratio autem differimis inter istos duos casus est manifesta, quoniam in primo cum sit citatus debitör ad executionem ante capta pignora, haber facultatem proponendi contra ipsam quilibet legitimas exceptiones sibi competentes; quod si eas non proponat, sibi imputare potest, quod visus sit nihil opponendo executioni acquiescere. In secundo vero casu cum debitör ante captionem pignoris non citetur, gravaretur si subito captum pignus converteretur in solucionem debiti, denegata ei facultate proponendi contra executionem exceptions, si que competunt: cui gravamini ne detur locus, omnes Doctores senserunt, ut notavimus *precedenti disputatione*, n. 24. esse necessarium, & praecise citationem rei ante perfectam executionem requisitam, uno, vel alio tempore, qua non praemissa iudicium executionis corrure.

6 Neque objicit quis, videri recedere nos in multis à forma executionis à lege prescripta, tam de jure communi, quam de jure Castellæ, juxta quod d. *disput. precedenti*, n. 27. de forma sua itali executionis est or-

do traditus in l. 19. tit. 21. lib. 4. Rec. Nam respondentium est, legem, quæ ad ea, quæ frequentius accidunt, non ad causas singulares adaptatur, l. ex his 4. l. nam ad ea 5. de legibus, non prescripte formam executioni factæ in pecunia, quæ raro accidit. Quis enim credit, debitorum, qui pecuniam habet pra manibus, velle se apparitorum molestiis subjiceret, patique executionis impropria, cum facile possit se à debito liberare? Sed solum prescripte formam executionis, quæ fit in bonis, & pignoribus debitörum; ex quorum venditione, & pretio satisfaciendum est creditoribus, quemadmodum in d. l. à Divo Pio §. In venditione, non prescriptur quoque forma exequendi sententiam latam in actione reali, qua jubetur conveniens restituere rem possessem auctori. Verum ex similitudine illius executionis colligimus, quid observandum sit in aliis executionibus ibi non comprehensis, l. non possunt 12. l. nam ut ait 13. ff. de legib.

SUMMA DISPUTATIONIS TERTIAE.

1 Distinguendi sunt plures casus, & disputatio est difficilis sententiarum varietate, in eaque Doctores confuse sunt loquuti.

2 Proponitur primus casus.

In obligatione facti post moram succedit obligatio ad interesse, ib.

Interesse in obligatione facti non solum est in facultate solvendi, sed etiam in obligatione, & per consequens potest peti, ib.

3 Cum obligationi facti accedit juramentum, obligatus compellit facere.

4 Obligatus ad factum ex re judicata compellitur facere.

5 Obligatio ad factum, qua procedit ex mero iudicis officio, facit, ut quis compellatur facere.

Secus si obligatio procedat ex conventione: nam ita obligatus non compellitur facere.

6 Obligatus ex instrumento garantio compellitur facere.

7 Contrarium sentit Bartolus.

8 Attento jure canonico obligatus ad factum compellitur facere.

9 Attento jure Castelle obligatus ad factum compellitur facere.

10 Contrarium qui senserint.

11 Limitatur multis modis predicta regula, remissive.

12 Secundus casus referunt, & quid in eo servandum.

13 Impossibilitas facti supervenientis reddit obligationem facti iniuriam, & excusat a mera.

14 Refertur tertius casus.

In eo factum, & pena sunt in obligatione; sed non potest obligatus simul compelli ad factum, & panam: sed ad unum dumtaxat.

15 Cum obligatio penalis adiecta novat priorem stipulationem, commissa stipulatione penalis panae solum peri potest.

Quando novetur prior stipulatio per penalem adiectam, & quando non, remissive, ib.

In hoc genere novationis nihil est immutatum à Justiniano I. fin. C. de novat.

16 Adiecta clausula in contractu, rato manente pacto, potest simul peri factum, & pena.

17 Limitatur Baldus. & rejicitur.

18 Si pacto adjiciatur juramentum, potest simul peri factum, & pena.

Juramentum habet vim clausule, rato manente pacto.

19 De jure Castelle penalis stipulatio adiecta non novat priorem.

Stipulator commissa stipulatione penali illo jure potest eligere, aut factum, aut penam.

20 An quod promittitur per stipulationem penalem promittatur nomine pena, vel potius nomine interesse, & qui senserint, promitti tanquam penam.

21 Alii censem, promitti ut interesse.

22 Pena ex multorum Tribunalium consuetudine non exigitur ultra id, quod interesse.

23 Expediit in contractu exprimi quantitatem certam potius, quam damna, & interesse, que incerta sunt.

Pena adiecta factio non subiacet suspicioni usurarum: secus in pena adiecta solutioni quantitatibus, ib.

Con-

Contractus, vel instrumentum, aut statutum, quod stetur declarationi creditoris quoad quantitatem interesse, intelligitur, nisi probetur contrarium ab adversario, ib.

Una probatio recipit meliorem probationem in contrarium, ibid.

Paclum inter contrahentes, quod stetur declarationi simplici, vel iurata creditoris, circa quantitatem interesse, an valeat, ib.

24 Quartus casus proponitur, & quid in eo servandum quoad executionem.

Contractus quando dicatur initium sumere à conditione, quando à dispositione, ib.

25 Quintus casus de obligatione alternativa.

In obligatione alternativa electio est debitöris, ib. Utrumque ex alternatis est in obligatione, sed unum solum est in solutione, quod debitör elegit, ibid.

Distinguntur duo capita principia examinanda.

27 Diversa sunt remedia in iure, quibus debitör compellitur facere quod promisit, & quid in Regno Neapolitano.

Debitör compellitur facere quod promisit, per carcerationem, ibid.

28 Secundo compellitur capitis pignoribus, & indicta multa, seu pena.

Senatores Romani sic cogebatur adesse Senatum, ib.

29 In Regno Neapolitano cives Neapolitani compelluntur indicta multa obediere iudicibus.

Et non obstat eorum privilegium, ib.

Ob utilitatem publicam privilegia revocari possunt, ibid.

Pena, aut multa debet esse proportionata facto, quod precipit, & delicto, pro quo imponitur, ibid.

30 Tertio compelli potest quis facere per negotiationem audiencia, nisi faciat.

31 Judex supplice potest prestando assensum actui, si ille, qui prestare tenetur, monitus reculer.

32 Quomodo sit exequenda obligatio facti adversus plures heredes debitöris defuncti, remissive.

33 Agitur de secundo capite principalis, quando vel debitör non potest compelli facere, aut creditor vult potius interesse, quam factum.

34 Quando obligatio nihil expresse continet in casu non facti, multi sentiunt, non posse executioni mandari pro interesse.

35 Alii contra sentiunt probabilitas.

Taciti & expressi idem est iudicium, ib.

36 Verum dubius modis limitanda est ista sententia, Primo, si tacitum deducitur necessario ex expresso, non contingenter. Secundo, si vis executiva concedatur instrumento simpliciter, aut secundum omnia in eo contenta, secus si concedatur instrumento secundum eius tenorem.

In usu Regni Neapolitani distinguendus est usus liquidandi instrumentum via Reta, ab usu exequendi virtute pacti executivi, ib.

37 Sententia, & instrumenta possunt executioni mandari, non solum quod expressa, sed etiam quod tacita.

38 Judex non potest impartiri officium suum, nisi potest. Quomodo potest debetr creditor executionem obligacionis ad factum, ib.

39 Quando in casu non implementi promittitur pena, vel interesse certum, datur executio pro interesse, vel pena.

Factum est in facultate solvendi etiam post moram, ibid.

Cum obligatio facti continet certum interesse, aut penam, contractus non est suspectus: secus si adiceretur interesse, vel pena certa solutioni quantitatibus, & tunc interesse egeret ulteriori probationes, ib.

40 Cum obligatio facti adiicitur interesse, vel pena illiquida, multi sentiunt, non posse executioni mandari pro interesse, vel pena.

41 Alii sentiunt contra.

42 Executio non potest perfici, nisi praecedit liquidatio, & in hoc convejiunt due praecedentes sententiae.

In quo differunt, ib.

Pendente iudicio super liquidationem, an possit carcerari debitör, & pignora capi, ib.

43 Duplex modus practicandi executionem instrumenti illiquidi.

Primus, ut petatur executio quantitate liquidanda: secundus, ut petatur liquidatio ante petitionem executionis, ibid.

44 Qui petit liquidationem non petita executione, petit pronunciationem judicis super liquidationem.

A pronunciatione super liquidatione reus appellare potest, ib.

Causa liquidationis non est executiva, ib.

45 Petita executione ante petitionem liquidationis, incidentis est in executione articulus liquidationis, qua facta quomodolibet potest pronuntiare super executionem.

A pronunciatione super executione non interponitur appellatio, ib.

46 Utilior est secundus modus practicandi executionem instrumenti illiquidi, quam primus.

47 Exemplum de casu, quo petitur executio sententie, cuius appellatio est deferta.

48 Cum contractus incipit à conditione, pro quantitate certa promissi conceditur executio.

49 Cum obligatio facti est alternativa, petitur alternativa executio pro facto, aut quantitate.

Judex tunc presigit terminum, quo debitör eligat quid vellet solvere, & eo non eligente amittere facultatem eligendi, & ea devolvere ad creditem, neque debitör poterit purgare moram, quæ non integræ, ib.

D I S P U T A T I O III.

Quomodo sit facienda executio obligationis ad factum?

Dificilis est admodum proposita quæstio, casuum diversitate, & sententiarum varietate, in qua Doctores confusissime loquuntur: Ut vero procedamus clarius, plures casus sunt distinguendi.

Primus casus est, cum quis est obligatus ex instrumento garantio ad faciendum aliquid, vel ex sententia transacta in iudicatum, & potest facere id, quod promisit, vel quod ei praecipitur; verum in obligatione, aut pracepto nihil ulterius additur, obligando se, si non faciet id quod promisit, ad aliquam penam, aut ad damnam, & interesse stipulatoris, aut creditoris. Verbi gratia si quis se obligat ad scribendum librum, vel adificandam domum, nihil ulterius addendo. In quo casu communis est Doctorum sententia, in obligatione facti post moram succedere obligationem ad interesse, & non posse reum compelli praecise facere, sed liberari solvendo interesse.

Id probatur optimis textibus in leg. si quis ab alio 13. §. se quis promiserit, & re iud. in l. in stipulationib. 54. §. operari, in leg. stipulations non dividuntur 72. en princip. in versic. Celsus in lege cum stipulatus sum mihi o Proculle 113. §. ult. ff. verb. obligatione sentiunt Dinus in cap. mora 25. n. 5. de reg. iur. in 6. Bartol. in d. l. stipulations non dividuntur, in princip. ex n. 36. Joannes de Imola. 1. & 2. & ex num. 15. Romanus num. 3. & ex num. 80. Raphael Cumanus ex n. 33. Alexand. ex n. 27. Jas. ex n. 6. & ex num. 32. Alciatus ex num. 69. Paulus in eadem lege stipulations non dividuntur, in §. Celsus num. 4. & in dicit. §. se quis promiserit, num